

Grund for denne meget loyale Følelse, det røber en anden Althingsmand, som udtaler den faste Fortrosthing, at Kongen vil tildele enhver af sine Undersaatter, hvad de behøve, ligesaa godt paa Island som i Danmark, — som om det var Kongen, der gav os Danste, hvad vi behøve, og ikke os, der give Kongen, hvad han behøver. Jeg troer imidlertid, at det vilde være det Sørgeiligste, der kunde times Islænderne, dersom deres Theori om Tinet at have bestille med Danmark og dets Rigsdag, men kun med den fælles Konge, blev bragt i Udførelse; thi skulle de med Hensyn til den Vistand, de ikke kunne undvære, være frie for Rigsdagen og kun henviste til Kongens Civilliste, saa frygter jeg for, at de vilde være ilde stedte, og at deres Konge tilsidt kunde blive nødt til at gjøre med Island, hvad Dronning Victoria gjorde ved de joniske Øer, eller, som man har udtrykt det paa Althinget, at „lade det seile sin egen Sø“, der, som bekjendt, er overmaade kold. Jeg vil derfor ikke blot for Danmarks, men fremsfor Alt for Islands egen Skyld haabe, at det ikke bliver til Noget med disse statsretlige Ideer, hvis store Udbredelse desto værre vidner om, at Islænderne kun have haft en eneste Lærer og Mester, og at Læren om deres Paves Ufeilbarlighed hos dem allerede er ophøjet til Dogma. Lad os omvende dem ved at vise dem, at de ere bedre tjente med at være en Deel af det danske Rige og holde sig til deres danske Brødre, repræsenterede paa Rigsdagen, der navnlig ogsaa er Herre over det danske Riges pecuniære Kræfter, end med deres Theori om en Konge, der er Descendent af Hakon den Gamle og staaer i samme Retforhold til dem, som der blev oprettet, eller paaftaaes at være oprettet med denne i Aaret efter Christi Byrd 1264.

Allt, hvad der kan siges, og ogsaa nu er sagt af den ærede Justitsminister om Islændernes Umodenhed til større Frihed, anfægter mig ikke. Min Interesse for Islænderne er for alvorlig og min Tro til Frihedens og Selvstyrelsens vækkende og forvællende Kraft er for gammel og for stærk til, at jeg deraf kunde lade mig afholde fra at gjøre, hvad der staaer i min Magt, til at hjælpe Islænderne til disse Goder. Derimod

er jeg entig med Ministeren i, at der maa gjøres en Ende paa de vildfarende Lærdomme, som hidtil have været den vigtigste Hindring for Opnaaelsen af dette Maaal. Men jeg maa da spørge, om dette bedst naaes ved at lade den hele Sag henligge som et Overdrev, eller ved at bringe de store Spørgsmaal, der hidtil have været Stridens vigtigste Gjenstand, til en retlig Afgjørelse, som naturligvis ikke vil kunne forhindre, at disse Lærdomme fremdeles prædikes, men som vil berøve dem praktisk Betydning. En saadan retlig Afgjørelse kan nu opnaaes ved, at Lovudkastet om Islands statsretlige Stilling i Riget nu ved Rigsdagens og Kongens Beslutning ophøies til Lov, efterat Islænderne nu derover ere horte, og efterat det er betydet dem, at de nu skulle sige, hvad de have at anføre, da de herefter ikke oftere vilde saae Leilighed til derover at udtale sig. Nu siger den ærede Justitsminister vel, at dette ikke kan føre til noget praktisk Resultat, naar ikke den særlige Forsatning tillige faaer Lovkraft. Hertil svarer jeg, hvad jeg alt i mit første indledende Foredrag troer at have beviist, at selv om den statsretlige Lov ikke kan træde i Virksomhed uden i Forbindelse med dette dens Supplement, vil der dog være vundet Meget ved, at det Grundlag, hvorpaa Sagen skal bygges, og den Begrændsning, indenfor hvilken de maae holde sig, er givet fast og urokkeligt, saa fast og urokkeligt, som vi overhovedet her kunne gjøre Noget, nemlig ved en af Rigsdagen vedtagen og af Kongen stadfæstet Lov. De mod Danmark fjendtlige Islænderne kunne da bagefter beklage sig derover saa meget dem lyster, men de kunne ikke have mindste Udsigt til at faae det omgjort, og Tinet er saa stiftet til at gjøre Ende paa Kævleri som den Bevidsthed, at det er ørkesløst. Dermed vil da Sagen om den særlige Forsatning være bragt et stort Skridt frem; thi det er ikke denne, med Hensyn til hvilken saa godt som Alt er indrømmet, der hidtil har beredet Banfæltigheden. Hvorledes denne Deel af Sagen skal ordnes, derom vil jeg ikke sige et Ord. Jeg troer, at det vil gjøre Regjeringen det meget lettere at komme til Ende dermed, naar det er afgjort, at